

LA VILA DE CONSTANTÍ

Jordi Morant i Clanxet

JOGLARS I ARQUEBISBES

La bella població constantinenca tingué des del seu castell el favor dels seus il·lustres habitants i testificaren plenament la importància eclesiàstica que Constantí adquirí des de temps immemorial, i si voleu posar una fita, que podríem col·locar l'any 1321, on Constantí va ser un testimoni privilegiat de la breu escala que es va fer arran de quan arribà a l'arxidiòcesi, el Sant Braç de la Protomàrtir de les dones, la Verge Santa Tecla, que ja sabem és la Patrona de la ciutat de Tarragona.

No és la nostra intenció historiar els fets que van passar, ni explicarem la processó que des de Constantí sortí, i dels milers de ciutadans, nobles, prohoms, una extensíssima clerecia i la cort catalana que va congregar-se a la vall constantinenca.

No anirem gaire avall i ens situarem a la mateixa prelatura de l'arquebisbe que va rebre la relíquia de Santa Tecla, que era Ximeno de Luna, que era, precisament, Infant d'Aragó, fill de Jaume II de Catalunya i d'Aragó. Sota tàlem, segons apreciem en el gravat que adjuntem, l'impressionant processo, diuen les cròniques, que arribat el cap de la processó a la Seu Primada, la relíquia encara no havia sortit de Constantí;

Composaven l'insòlita i espectacular processó, la totalitat dels bisbes sufraganis de la Tarraconense, tota la Cort catalana amb els nobles, prohoms i cavallers de Tarragona amb els abats i priors de la majoria dels monestirs catalans, un innumerable i espectacular seguici popular i multitud de fidels que s'uní a la clerecia. Cal saber que el rector de Constantí obtingué privilegi de ser un dels portants del tàlem portador de la relíquia de Santa Tecla, de Constantí a Tarragona.

Anaven con a sufraganis els bisbes de Osca, Saragossa, Tarazona, Pamplona i Calahorra. Naturalment anava sota el tàlem l'Arquebisbe Ximeno de Luna, el rei i cavallers

nominats a l'efecte. També anaven els bisbes sufraganis de Girona, Barcelona, la Seu d'Urgell, Vic, Lleida i Tortosa .

Donant la volta al nostre article, ens endinsarem en el fet que suposava la solemnitat de les antiquíssimes festes populars, religioses i gremials que antany se celebraren a la nostra ciutat. Eren, doncs, les de Santa Tecla i la diada del Corpus, a part de les diades extraordinàries que es poguessin presentar. Se concentrava una gernació en tals diades; els joglars venien dels pobles de la rodalia, com de la vila de Constantí, i plegats, omplien els carrers de la ciutat. Entre els actes rellevants que se celebraven, s'hi ajuntaven els gremis, les confraries, ministrils i banderes que eren enarborades joiosament, i que s'unien tot dansant i que, naturalment, anaven davant la processó . Això consta en el clavari de 1384.

En 64 anys havien passat cinc arquebisbes, i així anem: l'Infant Joan d'Aragó, que consagrà la Catedral; Arnand de Cescomes, Sanç Lòpez d'Ayerbe, ere de Clasquerí, o Dídac de Valterra, i que serà el prelat a què ens referirem. Així, doncs, tinguem cinc grans diades extraordinàries i les possibles de visites reials, con és el cas de la visita a Tarragona de la reina Sibila de Fortià, l'any citat de 1383.

“Miquel Pagès, clavari any present ... etc. donats an Pere Grau, missatgé del consolat. Lo qual vestragué un fer adonar la bandera de la ciutat é fer granar é fer espegregar altres llocs de la dita ciutat, é fer portar los cordons dels Sants é dinar á la casa del Consell, entre tot 7 sous 2 diners; donats an P. Rovira per 7 mesades de jonchs que pagà é portà de la ciutat arranjar los carrers de la ciutat per los llochs hon havia de passar la senyora Reyna; an Pere Gilabert, Procurador de la Confraria dels Sastres, los quals dona a Berenguer Viladot, an Bernat Mestre é an Guillem Anguera, joglars de Valls, los quals sonaren tres dies en la festa que la ciutat feu per la entrada de la senyora Reyna, an guillem Thomàs, procurador de la confraria dels pescadors, los quals dona á Berenguer Pujols, an Arnau Busquet é en Barnat Terrella joglars del lloch de Constantí.

Item an Arnau de Miranda, cornamussar, lo qual senà emsemps ab los joglars de la dita ciutat, com la Senyora Reyna entrà a la ciutat. Gullen Tomhàs, procurador de la confraria dels pestadors, los quals en P. Ciutadilla, an Ramon Barsahona, é an Bernat Grau joglars de la Selva. Item, an P. Pasqual é an P- Gomà, procuradors de la confraria dels sabaters, los quals snaren an Berenguer Garraneu, an Johan Sandaler é an Guillem Loret é an Miquel Rouxelló procuradors de la confraria curyraters del lloch de Riudoms . Item, los quals donaren an B. Pallarés, an Jaume Vidal, é an Ramon Cerdá, goblas de la vila de Montblanch. Item en Arnau Martí, an Pasqual Riera é an P. Martirell, procuradors de la confraria dels hortolans, los quals donaren an guillem Jover, an Guillem Bbruxa é an Antoni Terrer, joglars del lloch del Catllar; an P. Verdaguer é an Ferrer Totosaus, ortolans de la ciutat de Tarragona per XXXV somades de ramatge que tallaren é aquelles feren portar en la ciutat per posar aquella per les places é carrers on passa Senyora Reyna . Item., an Ferrer Domenech, los quals donà VI homens qui feren clots hon fos posana rama, i com la Senyora Reyna devia entrar a la ciutat.

Ttem, an P. Oller prer tots los altres speciers, é aço per voladors que feren foch... com la Senyora Reyna entrà en deta ciutat, Item, an P. Miró, corder, é açó per cordes que domà á alguns speciers de la cita ciutat, dels quals foren voladors de foch com la Senyora Reyna entè en la deta ciutat...”

De moment hem trobat joglars de Constantí que donaren força relleu a les diades que se celebraren arran d'aquella visita reial. Però només passats 9 anys de la rebuda del Sant Braç de Santa Tecla, la crònica ens comenta que hi ha joglars i músics de Constantí a les festes de la Patrona de Tarragona, i que s'agrupaven dansaires i altres grups festius

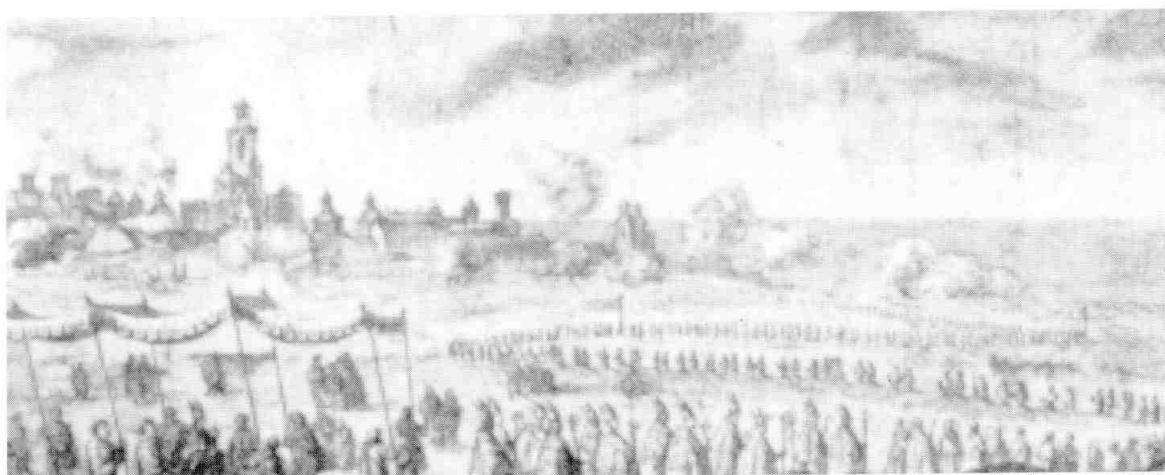
Quadre en honor de Santa Tecla (segle XVIII).

de les poblacions del Camp, i ens ho demostra el fet que per les festes de Santa Tecla se concentrà un seguici extraordinari de poblacions com la Selva, Reus, Valls, Monblanc, el Catllar, Codony, Aleixar, Alforja, Riudoms, Mont-roig, Tamarit, Alcover, Tevisa, Tarragona, i tal com dèiem, de Constantí.

Des de temps antics participen camsires, joglars, tocadors i mistrers de la vila de Constantí, que se sumen a l'esplendor i entusiasme de les grans diades tarragonines, i entre les mostres de l'efervescència gremial tornem a trobar els joglars de Constantí . "A dichos juglares ó músicos, además de su salario, se les daba un refresco la vigilia de la fiesta, cuando ensayaban; una comida o dos y se les satisfacian los gastos de guardar los instrumentos", segons fa constar el cronista Emili Morera. El mateix historiador a "Tarragona Cristiana" fa constar: "Para la entrada del arzobispo don Iñigo de Valterra, los consules contrataron" tots los caps dels oficis que ballen, los juglares necesarios, é lo cavall dels pelicers, en el mismo año de aquel suceso figura un arcuerdo del consejo que dice: "Item com per les festes de la ciutat ha de fer sovin, haje menester una cara ó cap de diable, que te an R. Darnius. Es estat remesa als consols que sen avenguen ab ell é aquel compren" i als comptes de clavari d'aquella època tornen a sortir els homes que s'van a Constantí, i ens troben a 1387, no exent tampoc d'epidèmies i flagel·lacions.

Diversos autors eclesiàstics ens parlen sòmerament d'aquets afers, però tant Sánchez Real, Morera i en especial Salvat i Bové furgaren arxius per intentar treure'n l'entrellat, en que nosaltres no hem pogut esbrinar categòricament l'afer de senyals, estendards i banderes, que enarboraven confraries, gremis manyans, músics i dansaires . Des de ben sentida la bandera i el seu senyal heràldic, però no tant quan es tracta d'identificar els importants grups que anaven, des de sonadors i joglars, que sempre portaven, creiem. em lloc visible el nom de la població que ens ocupa de Constantí, però a més, de vegades, se celebraven certàmens, fos pels de Tarragona o per les compareries populars.

Sempre, siguin a les actes municipals o institucions gremials tarragonines, invariablement se'ns parla de grana i vermell a les banderes que davant de tot enarboren els agremiats. Era, doncs, l'escut de la ciutat d'ones ondulants o vaires en pal.

Processó del trasllat del Braç de Santa Tecla de Constantí a Tarragona l'any 1321.